

ЧИ МОЖЛИВО ЗАЛАГОДИТИ СПІР БЕЗ СУДУ?

За українським законодавством Ви маєте право передати спір до суду одразу після його виникнення, не звертаючись до опонентів, державних органів. Однак судовий процес - не завжди найефективніший спосіб вирішення суперечки.

БІЛЬШІСТЬ СПОРІВ МОЖНА ВИРІШИТИ БЕЗ СУДУ

Нанесення шкоди сусідами (наприклад, затоплення), придбання неякісних товарів чи отримання неякісних послуг, несвоєчасна виплата заробітної плати, неправильне нарахування пенсії, розподіл спадщини чи майна – це все приклади конфліктів, які можна вирішити без судового втручання.

Перед тим, як приймати рішення про негайне вирішення спору в суді, зважте на таке:

- судовий процес на практиці – це завжди тривалий час – в середньому від 3 до 12 місяців. Судове рішення місцевого суду може бути оскаржене стороною, яка програла, а це ще 5-7 місяців і більше. Інколи судові спори тривають 2-3 роки;
- судові витрати – це гроші. Ви маєте заплатити судовий збір (розмір, якого визначається в залежності від справи), отримати правову допомогу тощо;
- судовий розгляд може спричинити психічні навантаження, стреси від судових засідань;
- існує ризик програти справу.

ЯКІ Є СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ БЕЗ СУДУ

1. ПЕРЕГОВОРИ

Переговори – це добровільне спілкування з особою, з якою у Вас є спір. Метою переговорів є досягнення рішення, яке буде вигідне Вам або з яким погодяться обидва учасники спору (компроміс).

Щоб вигідно провести переговори і домогтися поступок спробуйте таке

- **Поспілкуйтесь особисто**

Якщо при усному спілкуванні Ви досягли згоди, то відразу виконайте домовлене (замініть товар на інший чи отримайте заробітну плату). Якщо усне спілкування не дає результатів – спілкуйтеся письмово через офіційне листування.

- **Вивчіть свої права**

Знаючи свої права щодо предмету спору, Ви маєте більше шансів переконати опонента у своїй правоті. Найпростіший спосіб знайти необхідне законодавство – на сайті Верховної Ради України www.rada.gov.ua (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws>).

- **Скористайтеся допомогою юриста**

Якщо самостійно розібратися в суті питання Ви не можете, краще звернутися за допомогою до юриста. Якщо Ви не маєте можливості найняти юриста, зверніться до безкоштовної юридичної консультації. Безкоштовну юридичну допомогу надають Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (www.legalaid.gov.ua/ua/), громадські приймальні територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України, приймальні громадських організацій (<http://legalspace.org/index.php/ua/>), юридичні клініки при університетах (<http://www.legalclinics.in.ua/>) тощо.

2. ЗВЕРНЕННЯ ДО ОРГАНУ ВЛАДИ

Спробувати вирішити спір можна через органи влади або місцевого самоврядування. Вони мають владні повноваження і можуть вплинути на вирішення певних питань.

Якщо Ви не знаєте, до якого саме органу звернутися, зателефонуйте до громадської приймальної Вашої міської чи сільської ради та попросіть проконсультувати. До органу влади потрібно звернутися із письмовим зверненням, в якому пояснити суть спору та Ваше бачення його вирішення.

Орган влади має надати Вам відповідь протягом місяця.

3. КОМІСІЯ ПО ТРУДОВИХ СПОРАХ

Якщо Ви працюєте на підприємстві з штатом більше 15 осіб, на ньому може бути утворена комісія по трудових спорах. Не менше половини складу комісії є працівниками цього підприємства. Комісією можуть розглядатися всі трудові спори окрім спорів щодо:

- відмови у прийнятті на роботу у випадках, якщо роботодавець відповідно до законодавства зобов'язаний укласти трудовий договір;
- незаконного звільнення з роботи та пов'язаних з цим дій (невиплата зарплати під час вимушеного прогулу, неправильне зазначення дати та підстави звільнення);
- застосування законодавства про працю на підставі спільного рішення роботодавця і профспілки.

Щоб комісія розглянула спір, потрібно подати заяву протягом трьох місяців, з того моменту як Ви дізналися про порушення Ваших прав. Щодо не виплати заробітної плати, можна звернутися в будь-який момент.

Комісія повинна розглянути спір протягом 10 днів. Ви повинні бути повідомлені про час розгляду, щоб бути особисто присутнім на засіданні комісії. За результатами розгляду комісія приймає рішення. У разі незгоди його можна оскаржити до суду.

4. ТРЕТЕЙСЬКИЙ СУД

Третейський суд - недержавний незалежний орган, що утворюється за угодою або відповідним рішенням заінтересованих фізичних та/або юридичних осіб у порядку, встановленому цим Законом, для вирішення спорів, що виникають із цивільних та господарських правовідносин. Перелік третейських судів є на сайті Міністерства юстиції України – www.minjust.gov.ua

Юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. Спір може бути переданий на розгляд третейського суду за наявності між сторонами третейської угоди, яка відповідає вимогам цього Закону.

Спір може бути переданий на вирішення третейського суду до прийняття компетентним судом рішення у спорі між тими ж сторонами, з того ж предмета і з тих самих підстав.

До третейського суду подається позов, так само як і до звичайного суду.

Третейські суди в порядку, передбаченому цим Законом, можуть розглядати будь-які справи, що виникають із цивільних та господарських правовідносин, за винятком:

- 1) справ у спорах про визнання недійсними нормативно-правових актів;
- 2) справ у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні та виконанні господарських договорів, пов'язаних із задоволенням державних потреб;
- 3) справ, пов'язаних з державною таємницею;
- 4) справ у спорах, що виникають із сімейних правовідносин, крім справ у спорах, що виникають із шлюбних контрактів (договорів);
- 5) справ про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом;
- 6) справ, однією із сторін в яких є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт під час здійснення ним владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень, державна установа чи організація, казенне підприємство;
- 7) справ у спорах щодо нерухомого майна, включаючи земельні ділянки;
- 8) справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- 9) справ у спорах, що виникають з трудових відносин;

10) справ, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, пов'язаних із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цих товариств;

11) інших справ, які відповідно до закону підлягають вирішенню виключно судами загальної юрисдикції або Конституційним Судом України;

12) справ, коли хоча б одна із сторін спору є нерезидентом України;

13) справ, за результатами розгляду яких виконання рішення третейського суду потребуватиме вчинення відповідних дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами та іншими суб'єктами під час здійснення ними владних управлінських функцій на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень;

14) справ у спорах щодо захисту прав споживачів, у тому числі споживачів послуг банку (кредитної спілки).

Рішення третейського суду є остаточним і не підлягає оскарженню, окрім випадків, встановлених Законом України «Про третейські суди».

**Помічник судді Ладжинського міського
суду Вінницької області**

Бойко С.В.